

Zaaknummer : 01093076
Ons Kenmerk : ODH954126
Datum : 24-06-2024

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 21 december hebben wij de ontvangst geregistreerd van een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag heeft betrekking op het verbreden van watergangen, het verruimen van bruggen, het vervangen van stuwen, het verwijderen van gronddammen en het aanleggen van flauwe oevertaluds voor de realisatie van natuurvriendelijke oevers met de aanwezigheid hierbij van de platte schijfhoren en de rugstreepdad. De aanvraag betreft werkzaamheden aan drie geclusterde locaties in Hondsdijkse- en Lagenwaardsepolder, namelijk de Doespolderwetering, Batelaan en Molenwetering.

Een overzicht van het plangebied en de locaties van de zeven maatregelen is opgenomen in figuur 1 in het rapport 'In het kader van de Wet Natuurbescherming versie 2' van 29 mei 2024. De beschikking is aangevraagd namens het Hoogheemraadschap van Rijnland. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk doden en vangen van de rugstreepdad (*Epidalea calamita*) en de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de rugstreepdad (*Epidalea calamita*) en de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*);
- artikel 3.5, derde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk vernielen en rapen van eieren van de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*);
- artikel 3.6, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het anders dan voor verkoop, onder zich hebben en vervoeren van rugstreepdad (*Epidalea calamita*) en de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*);

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 juni 2024 tot en met 31 september 2024.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te **verlenen** aan Hoogheemraadschap van Rijnland;
- II. de in het vervolg van dit besluit opgenomen voorschriften te verbinden aan deze ontheffing;
- III. de aanvraag en de aanvullende gegevens van 6 mei en 29 mei 2024 onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- IV. voor het vangen van de platte schijfhoren op grond van artikel 3.25, eerste lid, van de Wet natuurbescherming de volgende niet-selectieve vangmiddelen aan te wijzen:
 - Een fijnmazig schepnet
- V. dat deze ontheffing geldig is vanaf bekendmaking van dit besluit tot en met 31 september 2025.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

mr. C. van der Kamp
Directeur Omgevingsdienst Haaglanden

Appendix:

1. Overzicht van verschillende werkzaamheden, het verwachte effect op de platte schijfhoren en de rugstreeppad en de verwachte verbodsbepalingen.

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

- 1 De ontheffinghouder dient:
 - a. de start van de werkzaamheden te melden (startmelding);
 - b. het ecologisch werkprotocol op te sturen bij de startmelding van de werkzaamheden;
 - c. relevante wijzigingen in de uitvoering één maand van tevoren te melden. Het betreft wijzigingen die van invloed kunnen zijn op de effectbeoordeling van de aanvraag en/of de uitvoering van de voorgestelde mitigerende en/of compenserende maatregelen;
 - d. de datum van beëindiging van de werkzaamheden uiterlijk één week van tevoren te melden.

Bovenstaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mailadres toezichtnatuur@ozhz.nl onder vermelding van 'flora en fauna'. De meldingen mogen schriftelijk of digitaal worden gedaan.

- 2 De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden die betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing en de maatregelen in het rapport 'In het kader van de Wet Natuurbescherming versie 2' van 29 mei 2024 en de aanvullende gegevens van 6 mei en 29 mei 2024. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld en op de locatie aanwezig te zijn. In het ecologisch werkprotocol dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
 - a. de voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
 - b. aanduiding van de locatie van het plangebied;
 - c. de uit te voeren werkzaamheden;
 - d. de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
 - e. de mitigerende en compenserende maatregelen;
 - f. de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt;
 - g. het logboek van de ecologische begeleiding dat door de deskundige wordt bijgehouden.
- 3 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing, het ecologisch werkprotocol inclusief het logboek van de ecologische begeleiding (i.c. controle, vrijgave werkzaamheden) op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. De genoemde documenten mogen, mits leesbaar, digitaal worden getoond.
- 4 De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige¹ op het gebied van de platte schijfhoren en de rugstreppad.

¹ Onder een deskundige wordt verstaan:

Een ecologisch deskundige is iemand die ecologisch advies geeft of werkzaamheden begeleidt op het gebied van leefgebieden en/of (beschermd) soorten. Hij of zij heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis, voortkomend uit of vergelijkbaar met een afgeronde mbo-, hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt Nederlandse ecologie.

De ecologisch deskundige heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek uit te kunnen voeren en advies te kunnen geven. Hij of zij:

- (her)kent de functionaliteit van leefgebieden van (beschermd) soorten;
- heeft kennis van de algemeen erkende onderzoeks- en monitoringsmethoden;
- kan resultaten onderbouwd rapporteren en ecologische werkprotocollen uitwerken;
- kan ontheffing aanvragen opstellen of daarbij ondersteunen;
- kan anticiperen op en heeft voortschrijdend inzicht in het uitvoeren van ecologisch werk in de praktijk (inclusief vrijstellingen en gedragscodes);
- kan specifieke ecologische maatregelen toepassen en begeleiden;
- zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam bij Nederlandse natuurorganisaties, (semi)overheidsinstanties en/of een ecologisch adviesbureau dat bij voorkeur is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

- 5 De ontheffinghouder dient, met inachtneming van de voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in het rapport 'In het kader van de Wet Natuurbescherming versie 2' van 29 mei 2024 en de aanvullende gegevens van 6 mei en 29 mei 2024.
- 6 Indien een of meerdere in voorschrift 5 bedoelde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit te worden getroffen.
- 7 Tijdig, uiterlijk één maand voordat de in voorschrift 6 bedoelde maatregelen worden uitgevoerd, dienen deze ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid te worden voorgelegd.

Specifieke voorschriften

Platte schijfhoren

- 8 Het droogleggen van de watergangen dient te worden uitgevoerd in één richting, waarbij een open verbinding wordt gehouden met de rest van het watersysteem. Indien dit niet mogelijk is dient de aanwezige fauna handmatig te worden verplaatst. Bij het afpompen van overtollig water dient een visvriendelijke te worden ingezet.
- 9 Bij werkzaamheden aan de watergang, het verplaatsen van de platte schijfhoren en de selectie van watervegetaties met (potentieel) aanwezige individuen - dient door een deskundige op het gebied van deze soort te worden uitgevoerd. Hierbij dient minimaal rekening te worden gehouden met de volgende zaken:
 - a het verplaatsen van de platte schijfhoren dient te worden uitgevoerd onder voor de soort gunstige watercondities (temperatuur niet rond vriespunt) en zodra de watervegetatie zich voldoende heeft ontwikkeld (mei – september), zulks ter bepaling van de ecologisch deskundige;
 - b de waterbodem van de ontvangende watergang dient zo min mogelijk te worden beroerd;
 - c bij het verplaatsen van de platte schijfhoren dient zoveel mogelijk geschikte watervegetatie, doch minimaal 50 procent, van de te leeg te pompen sloten mee te worden verplaatst om zoveel mogelijk geschikte vegetatie en individuen van de platte schijfhoren over te brengen naar de sloten buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden.

Van zowel de selectie van de plukken met watervegetatie, de methode waarmee deze worden verplaatst als de condities en data waaronder dit gebeurt, dient verslag te worden gedaan in het logboek (voorschriften 2 en 3).

- 10 Voor het vangen van de platte schijfhoren mag gebruik worden gemaakt van een fijnmazig schepnet.

Rugstreepad

- 11 Er dient gewerkt te worden volgens de meest actuele versie van het 'Desinfectie protocol veldwerk' van Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (RAVON²) om het risico in te perken op het overbrengen van amfibie ziektes, waaronder chytridiomycose en het ranavirus. Dit houdt in dat al het materiaal, zoals handschoenen, laarzen en emmers, voor- en achteraf ontsmet moeten worden.
- 12 Het plangebied dient ongeschikt te worden gemaakt in de minst kwetsbare periode van de rugstreepad en onder begeleiding van een ecologisch deskundige (zie voorschrift 4). De minst kwetsbare periode betreft de actieve periode, die loopt van 1 april tot en met 30 september. Het ongeschikt maken dient zoveel mogelijk te worden uitgevoerd door het maaien van het plangebied. Hieraan verbinden wij de volgende voorwaarden:
 - a tijdens het maaien dient een maaihoogte van minimaal acht centimeter boven het maaiveld te worden aangehouden;

² Zie https://www.ravon.nl/Portals/2/Bestanden/Publicaties/Hygiene_protocol.pdf.

- b de rijsnelheid dient te worden gematigd tot maximaal 5 km/u en er dient in één richting te worden gemaaid;
 - c Er dient een strook van 4 meter breed om het plangebied heen gemaaid te worden om te voorkomen dat rugstreeppadden tijdens de werkzaamheden het plangebied betreden;
 - d de ecologisch deskundige dient voor de maaimachine uit te lopen. Eventuele individuen van de rugstreeppad dienen meteen te worden verplaatst buiten het werkterrein van de maaimachine;
 - e bij daaropvolgende maairondes dient door, of onder begeleiding van, de ecooloog gecontroleerd te worden op eventueel aanwezige individuen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden;
 - f de ecologisch deskundige dient te bepalen of de temperatuur hoog genoeg is, zodat de individuen actief genoeg zijn om te starten met de maaiwerkzaamheden. De uitvoering van bovenstaande dient te worden vastgelegd in het werkprotocol en te worden bijgehouden in het logboek (voorschrift 2 en 3).
- 13 Indien er meer dan een week verstrijkt tussen het ongeschikt maken en de start van de werkzaamheden, dient, onder begeleiding van de ecooloog of iemand die door deze geïnstrueerd is, gecontroleerd te worden op eventuele aanwezige individuen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden voordat deze aanvangen.

Aanwijzingen voor gebruik

- Op alle van nature in het wild levende planten en dieren en hun leefgebied geldt de specifieke zorgplicht zoals opgenomen in artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Gelet op deze specifieke zorgplicht dient inzicht verkregen te worden met betrekking tot de aanwezigheid van soorten op de locatie van de activiteit. Hierbij geldt dat objectief vastgesteld moet worden of soorten negatieve gevolgen ondervinden van de voorgenomen activiteiten. Indien noodzakelijk moeten maatregelen getroffen worden om negatieve gevolgen zoveel als redelijkerwijs verwacht kan worden te voorkomen. Indien negatieve gevolgen redelijkerwijs niet te voorkomen zijn, dient de activiteit gestaakt te worden.
- In het kader van de specifieke zorgplicht dient tevens rekening gehouden te worden met broedgevallen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Indien de ontheffinghouder de onderhoudsverplichting wenst over te dragen aan een derde, dan moet de ontheffinghouder zorgdragen voor het contractueel vastleggen daarvan.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 21 december hebben wij de ontvangst geregistreerd van een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag heeft betrekking op het verbreden van watergangen, het verruimen van bruggen, het vervangen van stuwen, het verwijderen van gronddammen en het aanleggen van flauwe oevertaluds voor de realisatie van natuurvriendelijke oevers met de aanwezigheid hierbij van de platte schijfhoren en de rugstreepdad. De aanvraag betreft werkzaamheden aan drie geclusterde locaties in Hondsdijkse- en Lagenwaardsepolder, namelijk de Doespolderwetering, Batelaan en Molenwetering. Een overzicht van het plangebied en de locaties van de zeven maatregels is opgenomen in figuur 1 in het rapport 'In het kader van de Wet Natuurbescherming versie 2' van 29 mei 2024. De beschikking is aangevraagd namens het Hoogheemraadschap van Rijnland. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk doden en vangen van de rugstreepdad (*Epidalea calamita*) en de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de rugstreepdad (*Epidalea calamita*) en de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*);
- artikel 3.5, derde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk vernielen en rapen van eieren van de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*);
- artikel 3.6, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het anders dan voor verkoop, onder zich hebben en vervoeren van rugstreepdad (*Epidalea calamita*) en de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*);

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 juni 2024 tot en met 31 september 2024.

Bij de aanvraag zijn de volgende, voor dit besluit relevante, documenten toegevoegd:

- HHL-Polders Natuurtoets Wet natuurbescherming, Witteveen+Bos, referentienummer: 105224/21-017.488, 19 november 2021 (ODH919747);
- Benoorden en Bezuiden Wijde Aa Zuid-West DO notitie, Witteveen+Bos, referentienummer: 132039/23-012.490, 26 juli 2023 (ODH919748);
- Aanvullend onderzoek buizerd, Witteveen+Bos, referentienummer: 132039/23-012.785, 1 augustus 2023 (ODH919749);
- Gebied molen - watergangen 051-058-379 t/m 051-058-441, Witteveen+Bos, tekeningnummer: 12.3008, 19 mei 2023 (ODH919751);
- Automatische stuw - KST051-056-00060, Witteveen+Bos, tekeningnummer: 1009, 19 mei 2023 (ODH919752);
- Automatische stuw - KST051-056-00061, Witteveen+Bos, tekeningnummer: 12.3010, 19 mei 2023 (ODH919753);
- Automatische stuw - KST051-056-00062, Witteveen+Bos, tekeningnummer: 12.3011, 19 mei 2023 (ODH919754);
- Westelijk gebied (t/m Mattenkade) Ruige Kade – watergangen, Witteveen+Bos, tekeningnummer: 12.3012, 19 mei 2023 (ODH919755);
- Oostelijk gebied (vanaf de Mattenkade) Ruige Kade – watergangen, Witteveen+Bos, tekeningnummer: 12.3013, 19 mei 2023 (ODH919756);
- Dammen met duiker 078-033-00083 en 078-033-00084, Witteveen+Bos, tekeningnummer: 12.3015, 19 mei 2023 (ODH919757);

- Landbouwbrug 051-028-00102 langs de Ruige Kade, Witteveen+Bos, tekeningnummer: 12.3016, 19 mei 2023 (ODH919758);
- Landbouwbruggen 051-028-00006 en 051-028-00007, Witteveen+Bos, tekeningnummer: 12.3018, 19 mei 2023 (ODH919759);
- Activiteitenplan Flora en Fauna Wijde Aa, Witteveen+Bos, referentienummer: 132039/24-002.403, 19 februari 2024 (ODH989031);

Procedure

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Op grond van het overgangsrecht in de Aanvullingswet natuur Omgevingswet is de Wet natuurbescherming nog van toepassing op deze procedure.

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze aanvraag.

Doordat de aangeleverde gegevens onvolledig waren, is op 8 april 2024 verzocht om aanvullende gegevens.

Op 6 mei 2024 hebben wij de volgende aanvullende gegevens ontvangen:

- Bijlage 1 Overzicht kaart, Hoogheemraadschap Rijnland, 6 april 2024 (ODH1056791);
- Bijlage 2 kaart maatregelen 1, Hoogheemraadschap Rijnland, 6 april 2024 (ODH1056793);
- Bijlage 2 kaart maatregelen 4, Hoogheemraadschap Rijnland, 6 april 2024 (ODH1056795);
- Bijlage 2 kaart maatregelen 2 en 3, Hoogheemraadschap Rijnland, 6 april 2024 (ODH1056798);
- Bijlage 2 kaart maatregelen 5, 6 en 7, Hoogheemraadschap Rijnland, 6 april 2024 (ODH1056800);
- Bijlage 3 metadata NDF (ODH1056802);
- Bijlage 4 Plaatsing schermen te bouwen kunstwerken, Hoogheemraadschap Rijnland, 26 april 2024 (ODH1056804);

Op 29 mei 2024 hebben wij de volgende aanvullende gegevens ontvangen:

- Activiteitenplan In het kader van de Wet Natuurbescherming versie 2, Ecoresult, 29 mei 2024 (ODH1074166);
- Beantwoording vragen, 29 mei 2024 (ODH1074167);
- Bijlage 5 Variantenanalyse Wijde Aa, deelgebied I – Zuid, Witteveen+Bos, referentienummer: 105224/19-002.480, 13 februari 2019 (ODH1074272);
- Bijlage 6 Voorkeursvariant Wijde AA, deelgebied I – Zuid, Hondsdijksepolder en Lagenwaardsepolder (ODH1074271).

Verlenging

Met toepassing van artikel 5.1, tweede lid, van de Wnb hebben wij op 15 januari 2024 de termijn voor de afhandeling van de aanvraag met zeven weken verlengd.

Bevoegd gezag

De activiteit wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan de artikelen 3.5, 3.6, 3.8, 3.9 en 3.25 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De platte schijfhoren en de rugstreppad zijn van nature in Nederland in het wild levende dieren van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn. De rugstreppad is tevens opgenomen in bijlage II bij het Verdrag van Bern.

Op grond van artikel 3.5, eerste, tweede, derde en vierde lid, van de Wnb is het verboden:

- de platte schijfhoren en de rugstreppad opzettelijk te doden en te vangen;
- de platte schijfhoren en de rugstreppad opzettelijk te verstoren;
- eieren van de platte schijfhoren opzettelijk te rapen en te vernielen;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de platte schijfhoren en de rugstreppad te beschadigen of te vernielen.

Op grond van artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, aanhef en onder b, van de Wnb aan de orde is;
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Op grond van artikel 3.6, tweede lid, van de Wnb is het verboden om, anders dan voor verkoop, de platte schijfhoren en de rugstreppad onder zicht te hebben of te vervoeren.

Op grond van artikel 3.25, eerste lid, van de Wnb dienen bij het verlenen van een ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, en artikel 3.9, tweede lid, van de Wnb de middelen te worden aangewezen die voor het vangen of doden van de aldaar bedoelde dieren mogen worden gebruikt.

Beoordeling

Aanvraag

Hoogheemraadschap van Rijnland is voornemens om verschillende maatregelen te treffen in de Hondsdijkse- en Lagenwaardsepolder. Een overzicht van de werkzaamheden en het verwachte effect op de platte schijfhoren en rugstreepad is opgenomen in appendix 1.

De aanvraag heeft betrekking op de volgende werkzaamheden:

- het verbreden van de watergang,
- het bouwen van nieuwe stuwen,
- het verwijderen van gronddammen,
- het verwijderen van oude bruggen,
- het bouwen van nieuwe bruggen,
- het tijdelijk droogzetten van watergangen.

De werkzaamheden staan gepland te starten op 1 juni 2024 en duren naar verwachting tot uiterlijk 31 september 2024. In verband met eventuele onvoorziene uitloop van de werkzaamheden verlenen wij ontheffing tot 31 september 2025.

Overtreding verbodsbepaling(en)

Om te bepalen of er sprake is van overtreding van de Wnb heeft in 2021 eenmalig een veldbezoek plaatsgevonden, waarin onderzoek is gedaan naar de kwetsbare locaties van beschermde soorten, daarnaast is een bureaustudie uitgevoerd. Het onderzoek voor de aangevraagde soorten is zodoende niet expliciet uitgevoerd conform de geldende protocollen. De geldende protocollen zijn het HabSlak-Protocol 3 voor de platte schijfhoren (dat gebruikt wordt bij het landelijke verspreidingsonderzoek in het kader van het Netwerk Ecologische Monitoring) en het Kennisdocument Rugstreepad (BIJ12, 2017).

De platte schijfhoren en rugstreepad zijn in de polders waarin de werkzaamheden plaatsvinden en in de directe omgeving waargenomen. Dit wordt bevestigd door observaties uit de Nationale Databank Flora en Fauna (hierna: NDDF). In figuur 1 in het rapport 'In het kader van de Wet Natuurbescherming versie 2' van 29 mei 2024, zijn de lokale observaties van de platte schijfhoren en de rugstreepad afgebeeld. Tijdens het project wordt er uit gegaan van een 'worst-case-scenario' waarbij de Hondsdijkse- en Lagenwaardsepolder, wat samen één watersysteem is, beide worden beschouwd als leefgebied van de platte schijfhoren en rugstreepad. Er wordt vanuit gegaan dat de platte schijfhoren te allen tijde aanwezig is bij de beoogde activiteiten waarbij er in het water werkzaamheden plaatsvinden. Voor de rugstreepad geldt dat bij alle werkzaamheden rekening wordt gehouden met de aanwezigheid van de soort. Door de combinatie van de aard en de duur van de werkzaamheden en de worst-case benadering is in dit geval afdoende onderzoek gedaan.

Platte schijfhoren

Niet alle werkzaamheden hebben effect op de platte schijfhoren, enkel de werkzaamheden waarbij in het water gewerkt wordt. Voor zowel het bouwen van nieuwe bruggen als het verwijderen van bestaande bruggen zullen de werkzaamheden vanaf het land plaatsvinden. Voor deze werkzaamheden wordt er geen negatief effect verwacht op de platte schijfhoren. Voor het verwijderen van gronddammen zal een deel van de watergang worden ingedamd en vervolgens worden drooggezet. Doordat bij werkzaamheden de platte schijfhoren wordt wegevangen en vlakbij uitgezet wordt kan het niet worden uitgesloten dat als gevolg van de werkzaamheden of mitigerende maatregelen individuen worden gedood en/of eieren worden vernield. Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals bedoeld in artikel 3.5, eerste, tweede, derde en vierde lid, en artikel 3.6, tweede lid, van de Wnb overtreden.

Rugstreepad

Hoewel er een worst-case-scenario wordt toegepast is aanwezigheid van voortplantingswateren voor de rugstreepad uit te sluiten, aangezien de watergangen diep zijn en een grote doorstroom hebben. Derhalve wordt ervan uitgegaan dat de rugstreepad enkel gebruik maakt van de landhabitat. Ondanks het treffen van mitigerende maatregelen valt niet honderd procent uit te sluiten dat toch een enkel individu gewond zal raken of gedood zal worden. Om het verwonden en doden van de rugstreepad te voorkomen zal er voor de werkzaamheden uit worden gelopen en geobserveerde rugstreepadden wegevangen. Gezien het voorgaande, is sprake van het overtreden van de verbodsbepalingen als bedoeld in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, en artikel 3.6, tweede lid, van de Wnb.

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de platte schijfhoren en de rugstreepad tot een minimum te beperken, worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in het rapport “Activiteitenplan In het kader van de Wet natuurbescherming versie 2” van 29 mei 2024 en aanvullende gegevens van 6 mei en 29 mei 2024. Deze maatregelen zien onder andere op het treffen van mitigerende maatregelen waaronder het ongeschikt maken van het functioneel leefgebied van de platte schijfhoren en de rugstreepad. De uitvoering van deze maatregelen is geborgd via voorschrift 5. De werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige met kennis van de platte schijfhoren en de rugstreepad.

Geen andere bevredigende oplossing

Het project is locatiespecifiek aangezien het gaat om het uitvoeren van verschillende werkzaamheden in Hondsdijkse- en Lagenwaardsepolder aan bestaande structuren en bouwwerken. De bouwwerken in Hondsdijkse- en Lagenwaardsepolder zijn verouderd. Hierdoor kan de waterhuishouding van deze polder niet op orde worden gehouden. In het westen van de polders is reeds sprake van wateroverlast, maar ook in de rest van de polder is het risico op wateroverlast toegenomen. Om de waterhuishouding van de polder te verbeteren en de wateroverlast te verminderen dienen de werkzaamheden plaats te vinden. De te vervangen bruggen in het plangebied zijn in en verouderde staat en zijn daarom niet meer van voldoende kwaliteit voor gebruik door verkeer. Het project bestaat uit verschillende werkzaamheden die tezamen de verouderde bouwwerken in de polder vervangen.

Uit de ‘Bijlage 5 Variantenanalyse Wijde Aa, deelgebied I – Zuid, Witteveen+Bos’ van 13 februari 2019, gemaakt in opdracht van Hoogheemraadschap Rijnland, blijft dat het voorliggende scenario het meest geschikt is op Hondsdijkse- en Lagenwaardsepolder. In de analyse staan alternatieven beschreven die minder goed uitvoerbaar en toepasbaar zijn, maar vergelijkbare effecten hebben op zowel de platte schijfhoren als de rugstreepad. Alternatieven, zoals het niet vervangen van de stuwen zal leiden tot een verhoogd risico op wateroverlast, waardoor het doel niet bereikt worden. Andere alternatieven onderschrijven meer ingrijpende werkzaamheden waardoor er meer effect zal zijn op de platte schijfhoren en de rugstreepad. Andere alternatieven hebben hogere kosten met een vergelijkbare impact op zowel de platte schijfhoren als de rugstreepad. Hierdoor zijn deze geen wenselijke alternatieven.

Wat betreft de werkzaamheden worden alle mogelijke mitigerende uitvoeringsmaatregelen getroffen om effecten op de platte schijfhoren en rugstreepad te verminderen, hetgeen wordt opgenomen en geborgd in een ecologisch werkprotocol. Zo wordt er rekening gehouden met de kwetsbare periode van de rugstreepad en worden er maatregelen genomen om effecten tijdens de werkzaamheden te verminderen.

Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Met de gekozen werkwijze, planning en periode van uitvoering, wordt schade aan de platte schijfhoren en rugstreepad zoveel mogelijk voorkomen.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd op grond van het belang van 'ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom' zoals genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, aanhef en onder b, sub 2, van de Wnb en 'de volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten', zoals genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, aanhef en onder b, sub 3 van de Wnb.

Afwijzing gerechtvaardigde belangen 'ter voorkoming van ernstige schade ...' en 'bestendig beheer en onderhoud aan vaarwegen...'

Wij merken op dat het wettelijk belang 'ter voorkoming van ernstige schade...' in de context van deze ontheffing niet op zijn plaats is. Uit de Richtsnoeren van de Europese Commissie over de artikelen 12 en 16 van Habitatrichtlijn is op te maken dat het bij dit belang gaat om schade, direct veroorzaakt door in het wild levende beschermde dieren of planten, wat een ontheffing van de verbodsbepalingen zou rechtvaardigen. Volgens dezelfde Richtsnoeren en volgens vaste jurisprudentie moeten de uitzonderingsbepalingen van artikel 3.8, vijfde lid van de Wnb strikt worden uitgelegd. De platte schijfhoren en de rugstreeppad veroorzaken geen directe schade aan de waterkeringen, waterlichamen en gemalen. Daarom kunnen wij op basis van het gerechtvaardigde belang 'ter voorkoming van ernstige schade ...'

Tevens merken wij op dat het belang 'bestendig beheer en onderhoud aan vaarwegen...' in de context van deze ontheffing niet op zijn plaats is. De werkzaamheden die worden uitgevoerd hebben weliswaar een uitwerking op natuurbeheer, maar zijn in essentie bedoeld om de waterveiligheid te kunnen garanderen.

Toekenning gerechtvaardigd belang 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang...'

De bescherming van ons land en inwoners tegen overstromingen is wettelijk verankerd in de Waterwet (nu Omgevingswet). Het Waterschap Rivierenland draagt de verantwoordelijkheid voor regionale waterkeringen en het beheer en onderhoud daarvan binnen zijn beheergebied. Uit analyse van het watersysteem van de Hondsdijkse- en Lagenwaardsepolder (peilvak OR-3.26.1.1, OR-3.26.0.1, OR-3.31.1.2 en OR-3.31.1.1) in het kader van het Watergebiedsplan Wijde Aa deelgebied I - Zuid is gebleken dat er een aantal knelpunten zijn, namelijk onvoldoende afvoer via de Lagenwaardsepolder waardoor geschikt beheer van het waterpeil niet mogelijk is en wateroverlast in het westen van de polder door de beperkte capaciteit van de watergang naar het gemaal. Bovendien is het gemaal Hondsdijkse polder dringend aan vervanging toe.

De knelpunten vormen een risico voor de waterveiligheid in en om het gebied. Door het uitvoeren van de werkzaamheden worden de knelpunten aangepakt, waarmee een robuust peilgebied ontstaat, risico's afnemen en het watersysteem voldoet aan de gestelde veiligheidsnormen.

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat de genoemde belangen voldoende zijn onderbouwd om de negatieve effecten op de platte schijfhoren en de rugstreeppad, welke als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Staat van instandhouding

Platte schijfhoren

In de periode tot 1960 was de platte schijfhoren in Nederland niet zeldzaam, maar daarna heeft een sterke afname plaatsgevonden. De landelijke staat van instandhouding van de platte schijfhoren is onbekend. In Zuid-Holland is de soort nog steeds vrij algemeen, al zijn de dichtheden doorgaans laag. Lokaal komt de platte schijfhoren verspreid voor in de directe omgeving van en in de Hondsdijkse- en Lagenwaardsepolder en op een grotere schaal binnen Alphen aan den Rijn. Werkzaamheden die effect hebben op de platte schijfhoren zijn het verbreden van de watergang en bouwen van de stuw. Bij het verbreden van de watergangen zal er gegraven worden in de oever van

de sloot en bij het bouwen van een stuw zal een de watergang gedeeltelijk droog gezet worden. De eieren en individuen van de platte schijfhoren bevinden zich in de gehele watergang en niet alleen op de planten. Hierdoor is het onmogelijk om alle individuen en eieren te verplaatsen en zal een gedeelte ervan verloren gaan. Echter zal door de beperkte werkzaamheden en de korte duur hiervan de staat van instandhouding van de platte schijfhoren niet beïnvloed worden. Na afronding van de werkzaamheden zal het leefgebied weer beschikbaar komen. De eieren zijn vrijwel jaarrond aanwezig, waardoor er geen periode is waarin de eieren ontzien kunnen worden. Als gevolg van deze werkzaamheden gaat er tijdelijk leefgebied van de platte schijfhoren verloren, worden individuen opzettelijk verstoord, gevangen en gedood en worden eieren van de platte schijfhoren opzettelijk vernield. Een overzicht van de beoogde werkzaamheden en het verwachte effecten is opgenomen in appendix 1.

Om de effecten op de platte schijfhoren zoveel mogelijk te beperken wordt minimaal 50% van de (aquatische) vegetatie wordt verplaatst naar de dichtst bij zijnde watergang buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden. Daarnaast worden zoveel mogelijk individuen en eventueel eieren weggevangen door middel van een fijnmazig schepnet. Aangezien het grootste deel van de individuen en eieren verplaatst gaat worden, is het aannemelijk dat het effect op de staat van instandhouding beperkt is. Het droogleggen van watergangen dient één richting op uitgevoerd te worden, hierbij moet er ook een verbinding zijn met de rest van het watersysteem, als dit niet mogelijk is dient de aanwezige fauna handmatig verplaatst te worden. Het pompen dient visvriendelijk plaats te vinden. Bij verdere werkzaamheden in of aan de watergang, het verplaatsen van individuen en de selectie van watervegetatie met (potentieel) aanwezige individuen dient door een deskundige uitgevoerd te worden. Verder dient er met de volgende punten rekening te worden gehouden; het verplaatsen dient plaats te vinden onder gunstig omstandigheden met een temperatuur boven het vriespunt en zodra de watervegetatie voldoende is ontwikkeld in de periode mei tot en met september en de waterbodem van de watergangen dient zo min mogelijk verstoord te worden. Van zowel de selectie van de plukken met watervegetatie, de methode waarmee deze worden verplaatst als de condities en data waaronder dit gebeurt, dient verslag te worden gedaan in het logboek. Al het bovenstaande hebben wij vastgelegd in de voorschriften.

In de eindsituatie zullen de drooggelegde watergangen weer beschikbaar worden doordat de tijdelijke gronddammen verwijderd zullen worden waardoor de watergang weer geschikt wordt voor de platte schijfhoren. Ook zal na de afloop van het verbreden van de watergang de oever weer geschikt zijn voor de platte schijfhoren. Door de voorgenomen maatregelen en de beperkte omvang van de beoogde werkzaamheden is het aannemelijk dat de platte schijfhoren in de directe omgeving aanwezig blijft.

Rugstreepad

De rugstreepad komt verspreid voor in de directe omgeving van en in de Hondsdijkse- en Lagenwaardsepolder en op een grotere schaal binnen Alphen aan den Rijn. Werkzaamheden waarbij er een effect verwacht wordt op de rugstreepad zijn het verwijderen van de gronddammen, het bouwen van de stuwen, het verwijderen en bouwen van de bruggen. Als gevolg van de werkzaamheden gaat er tijdelijk leefgebied van de rugstreepad verloren, worden individuen opzettelijk verstoord, gevangen en gedood. Een overzicht van de beoogde werkzaamheden en het verwachte effecten is opgenomen in appendix 1.

Dit ongeschikt maken, zoals vastgelegd in de voorschriften, wordt uitgevoerd door het maaien van de kades binnen het plangebied onder begeleiding van een ecologisch deskundige en dient te worden bijgehouden in het logboek. Het ongeschikt maken dient plaats te vinden in de minst kwetsbare periode van de rugstreepad, die loopt van 1 april tot en met 30 september. Voordat het ongeschikt maken begint dient er een deskundige te bepalen of de temperatuur hoog genoeg is dat de rugstreepad actief is. Maaien met als doel het ongeschikt maken is niet gebruikelijk, echter is het in deze specifieke situatie niet wenselijk om amfibieën schermen te plaatsen gezien het beperkte oppervlakte en korte duur van de werkzaamheden. Ondanks de directe begeleiding van de ecologisch deskundige kan het incidenteel voorkomen dat individuen gedood worden gedurende de werkzaamheden. Door het maaien van de vegetatie, tot een hoogte van maximaal acht cm boven het maaiveld, wordt het plangebied voor

de soorten minder aantrekkelijk en tegelijkertijd overzichtelijker. Om zoveel mogelijk te voorkomen dat er dieren tijdens de werkzaamheden het plangebied in lopen dient er een strook van 4 meter breed rond de werkzaamheden gemaaid te worden. Deze omstandigheden dienen te worden gehandhaafd om het plangebied ongeschikt te houden. Bij alle maairondes dient onder begeleiding van de ecooloog of iemand die door deze geïnstrueerd is, gewerkt te worden. Verder dient er gewerkt te worden volgens de meest actuele versie van het 'Desinfectie protocol veldwerk' van Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (RAVON). Dit is om het risico in te perken op het overbrengen van amfibie ziektes, waaronder chytridiomycose en het ranavirus. Dit houdt in dat al het materiaal, zoals handschoenen, laarzen en emmers, voor- en achteraf ontsmet moeten worden. Het bovenstaande is opgenomen in de voorschriften.

In de eindsituatie zullen alle ongeschikt gemaakte gebieden weer geschikt worden voor de rugstreepad. Het verbreden van de oever maakt de watergang potentieel meer geschikt voor de rugstreepad. Door de voorgenomen maatregelen en de beperkte omvang van de beoogde werkzaamheden is het aannemelijk dat de rugstreepad in de directe omgeving aanwezig blijft.

Concluderend

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de voorgestelde maatregelen, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken en dat de werkzaamheden niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de platte schijfhoren en de rugstreepad.

Ecologisch werkprotocol

De start van de werkzaamheden dient gemeld te worden bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De werkzaamheden en de wijze waarop de maatregelen worden uitgevoerd dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit protocol dient bij het melden van de start van de werkzaamheden meegestuurd te worden. Voorts dient het protocol op de locatie aanwezig te zijn. Hierdoor weten ook de uitvoerders op welke wijze de werkzaamheden zorgvuldig moeten worden uitgevoerd. Wij hebben dit in de voorschriften 1, 2 en 3 vastgelegd.

Samenhangende besluiten

Bij deze beoordeling is uitsluitend gekeken naar mogelijke effecten op de platte schijfhoren en rugstreepad op basis van de aangeleverde informatie. Er kunnen nog andere toestemmingen nodig zijn om de gevraagde activiteiten te kunnen uitvoeren, bijvoorbeeld van de gemeente of het waterschap.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb worden verleend.

Appendix:

Rugstreeppad

Overtreding lid	1	2	3	4	Gevolg
Watergang verbreden	-	-	-	-	Betreffende watergang is ongeschikt als voortplantingswater rugstreeppad; het is te diep, kent teveel stroming en heeft steile oevers.
Verwijderen gronddammen	X	X	-	-	Hoewel de watergangen ongeschikt zijn als voortplantingswater kunnen door vervoersbewegingen op het maaiveld mogelijk aanwezige individuen worden beschadigd of gedood.
Bouw stuwen	X	X	-	-	Idem
Bouwen bruggen	X	X	-	-	Idem
Verwijderen bruggen	X	X	-	-	Idem

Platte schijfhoren

Overtreding lid	1	2	3	4	Gevolg
Watergang verbreden	X	X	X	X	vergraven van watergangen kan leiden tot verstoren of doden van individuen en verloren gaan van leefgebied, vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen.
Verwijderen gronddammen	-	-	-	-	Activiteit in het water nihil
Bouw stuwen	X	X	X	X	Verblijfplaatsen en leefgebied verdwijnt. Eventueel moeten dieren gevangen en overgezet worden.
Bouwen bruggen	-	-	-	-	Activiteit in het water nihil
Verwijderen bruggen	-	-	-	-	Activiteit in het water nihil

Appendix 1: Overzicht van verschillende werkzaamheden, het verwachte effect op de platte schijfhoren en de rugstreeppad en de verwachte verbodsbepalingen. (Ecoresult, 29 mei 2024)